

προηγουμ.) Μεγίστ. 'Η Κοννόμους ἥκουνουμοῦταν κ' ἡ Γληγόρης ἡγέλησιν δενγιν (δι Κονόμος φύκονόμει καὶ δι Γρηγόρης ἐγρηγόρευε· ὁ γρήγορος, δι δραστήριος κερδίζει, ἐνῷ διστακτικὸς εἰς τι χάνει) Λυκ. (Λιβύσσ.) 2) Τὸ πράσινον φωτεινὸν σῆμα τὸ ἐπιτρέπον διὰ τῶν ὀρισμένων διαβάσεων τῶν ὄδῶν τὴν διέλευσιν τῶν πεζῶν Ἀθῆν.: "Ἄναψε δι Γρηγόρης, πέρασε." Αντε πᾶμε, δι Γρηγόρης! 3) Εἶδος θαλασσίου καρκίνου μαύρου χρώματος μὲ ἀποχρώσεις τοῦ λευκοῦ Ἡπ. (Πάργ.) Συνών. γρήγορος 1γ, ὡς οὐσ. φεν γατσούλω.

γρηγοριά ἡ, ἐνιαχ. γληγοριά Κρήτ. — Μ. Λελέκ., Επιδόρπ., 26 γληγοριά Θήρ. Ιος, Ρόδ. γληγοριά Κύπρ. ἀγληγοριά Λέσβ. ὀγληγοριά Κρήτ. (Σητ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γρήγορος.

Ταχύτης, σπουδὴ Θήρ. Ιος Κρήτ. (Σητ. κ.ά.) Κύπρ. Λέσβ. Ρόδ. — Μ. Λελέκ., ἔνθ' ἀν.: "Αμ πῆς γιὰ γληγοράν; Βάλ-λομεν ἀστοίδημαν νὰ βουρήσωμεν (ἄν πῆς διὰ ταχύτητα; Βάνομεν στοίχημα νὰ τρέξωμεν) Κύπρ. || Παροιμ.

"Ολα θένε γληγοριά | κ' ἡ κοπελιά τὴ βιὰ
(προκειμένου περὶ νέας πρέπει νὰ ἐνδιαφέρωνται διὰ νὰ τὴν ὑπανδρεύσουν γρήγορα) Κρήτ. || Ἀσμ.

Κι ἀπὸ τὴν προκοσύνη της κι ἀπὸ τὴ γληγοριά της ἐκόπη τ' ἀσημόκουμπο κ' ἐφάνη τὸ βυζί της Μ. Λελέκ., ἔνθ. ἀν.

Μαῦρε μου κοδογόνατε, καὶ ποῦ ναι τὰ φτερά σου,
ἀπὸ τὰ πιάνεις τὰ πουλλιά μὲ τὴν ὀγληγοριά σου;
Κρήτ. (Σητ.) Συνών. βλ. εἰς λ. γρηγοράδα.

γρηγοριακά ἐπίρρ. ἐνιαχ. ἀγληγοριακά Πόντ. (Κερασ.) ὀγληγοριακά Πόντ. (Κερασ.) ἀληγοριακά Πόντ. δληγοριακά Πόντ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γρηγοριακός.

Κατεπειγόντως, κατεσπευσμένως, ταχέως.

γρηγοριακός ἐπίθ. ἐνιαχ. ἀγληγοριακός Πόντ. (Κερασ.) ἀληγοριακός Πόντ. δληγοριακός Πόντ. (Κερασ.) δληγοριακός Πόντ. ἐληγοριακός Πόντ. Θηλ. ἀληγοριακέσσα Πόντ. δληγοριακέσσα Πόντ.

'Εκ τοῦ ἐπιρρ. γρήγορα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-τακός.

1) 'Ο ταχέως ἐνεργῶν Πόντ. (Κερασ.) 2) 'Ο ταχέως συντελούμενος Πόντ. (Κερασ. κ.ά.): "Ἐργον δληγοριακὸν Κερασ. Καλὸν κ' ἐποῖκες ἀ", ἀληγοριακὸν ἔτον (δὲν τὸ ἔκαμες καλόν, ἢ το βιαστικὸν) Πόντ.

γρηγορίζω Λεξ. Βλαστ. 336.

'Εκ τοῦ ἐπιρρ. γρήγορα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-τακός.

Κάμνω τι νὰ κινηθῇ γρήγορα: Γρηγορίζω τὰ ζά.

γρηγορινὸς ἐπίθ. ἐνιαχ. γληγορινὸς Χίος (Βολισσ. Ηυργ.) γληγορούνδος Θράκη. (Αἴν.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γρήγορος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-τακός.

Ταχύς, εὐκίνητος ἔνθ' ἀν.: Χορδὸς γληγορινὸς (χορδὸς ταχὺς κατὰ τὰς κινήσεις) Πυργ. Γληγορινὸς βαπτόρι (εἰρων. ἢ γραῖα γυνὴ) Βολισσ. || Ἀσμ.

Δὲν τουρκεύετε, παιδιά, νὰ χαρήτε λευτεριά;

T' ἄλογα τὰ γληγορά, τὰ σπαθὶα τὰ κοφτερά Αἴν.

γρηγορίτσα ἡ, ἐνιαχ. γληγορίτσα Πελοπν. (Βερεστ. Γορτυν. Κυνουρ. Μάν. Μαντίν. Τριφυλ.).

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γρήγορος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-τακός.

'Η λ. δηλοῖ τὴν «περιπούρα», τὴν δρ. βλ. μόνον εἰς τὸ σχετικὸν ἄσμα πρὸς πρόκλησιν βροχῆς ἔνθ' ἀν.: Ἀσμ.

Πιπερίτσα, γληγορίτσα, | γληγορά νερὸν νὰ βρέξῃς Γορτυν. Κυνουρ. Μαντίν.

Πιπερίτσα, γληγορίτσα, | γληγορά τὸν οὐρανό,
γιὰ νὰ φύξῃς δι Θιδός νερὸν Τριφυλ.

γρηγοροβιάζομαι ἐνιαχ. Μέσ. γληγοροβιάζομαι Κρήτ.

'Εκ τοῦ ἐπιρρ. γρήγορα καὶ τοῦ ρ. βιάζομαι.
Βιάζομαι πολύ, ἐπείγομαι: Ἀσμ.

Μὰ νά σου πῶ, κυρία μου, τὴν ἐδική μου γνώμη,
πολὺ γληγοροβιάζεσαι, είσαι μιτσή ἀκόμη
(μιτσή = μικρά).

γρηγορογεμώζω ἐνιαχ. γληγορογεμώζω Κάρπ. Κάσ.

'Εκ τοῦ ἐπιρρ. γρήγορα καὶ τοῦ ρ. γεμώζω.
Γεμίζω, πληρῶ τι ταχέως: Ἀσμ.

Κόψε τὴμ - μιὰ π-πλεξούά, μάκρων τὸ στδοινί,
νὰ γληγορογεμώσῃς, νὰ μή σ' εῦρ' ἀφορμή
Κάρπ.

γρηγοροθάνατος ἐπίθ. Ι. Ζερβ., Μετάφρ. 'Ιλ. Α, στ. 653 — Λεξ. Δημητρ. γληγοροθάνατος Λεξ. Δημητρ. γληγοροθάνατος Κύπρ.

'Εκ τοῦ ἐπιρρ. γρήγορα καὶ τοῦ οὐσ. θάνατος.
Ο μέλλων νὰ ἀποθάνῃ ταχέως ἔνθ' ἀν.: Ποίημ.

"Ομως γρηγοροθάνατος σὺ τώρα καὶ μαζί πιὸ δύστυχος
ἀπ' ὅλους είσαι I. Ζερβ., ἔνθ' ἀν.

γρηγοροκαβαλλάρης ἐπίθ. ἐνιαχ. γληγοροκαβαλλάρης Σκύρ. γληγοκαβαλλάρης Ήπ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γρήγορος καὶ τοῦ οὐσ. καβαλλάρης.

'Ο γρήγορος, δι ταχυκίνητος ιππεὺς ἔνθ' ἀν.: Ἀσμ.

"Αι μου Γιώργη ἀφέντη μου γληγοροκαβαλλάρη,
ἀρματωμένε μὲ σπαθὶ τσαὶ μ' ἀργυρὸν κοντάρι
Σκύρ.

"Αι Γιώργη, Γιώργη γληγόρε | καὶ γληγοκαβαλλάρη
Ήπ.

γρηγορομαγειρευτὴς ἐπίθ. ἐνιαχ. Θηλ. γληγορομαγειρεύτρα Αθῆν. ληγορομαγειρεύτρα Πελοπν. (Μεσσην.) γληγορομαγειρεύτρα Εύβ. (Κύμ.)

'Εκ τοῦ ρ. γρήγορος μαγειρεύεις εἰς νέω.

'Ο μαγειρεύων ταχέως, ἡ σημ. μόνον εἰς αἰνίγμ. ἔνθ' ἀν.: Αἰνίγμ. Καρακάξα μακρούρα, γληγορομαγειρεύτρα (τὸ τηγάνι) Εύβ. (Κύμ.) Κουταλίτσα μακρούρα καὶ ληγορομαγειρεύτρα (όμοίως τὸ τηγάνι) Πελοπν. (Μεσσην.)

γρηγορομαγειρευτούρα ἡ, ἐνιαχ. γληγορομαγειρεύτρα Πελοπν. (Κλειτορ.) γληγορομαγειρεύτρα Πελοπν. (Πυλ.) γληγονορομαγειρεύτρα Μακεδ. (Σισάν.) γληγονορο-

μαγιστρούσα Σάμ. ληγορομαγερευτούρα Θράκ. (Σαρεκκλ.) ἀγληγορουμαγιρευτούρα Μακεδ. (Χαλκιδ.)

'Εκ τοῦ οὐσ. γρηγορομαγειροῦσα θεοφάνεια διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -ούρα.

'Η ταχέως μαγειρεύουσα ἔνθ' ἀν.: Αἴνιγμ.

Καρακάσα μακρυνούρα | κι ἀγληγορουμαγιρευτούρα (τὸ τηγάνι) Χαλκιδ.

γρηγορομαγειροῦσα ἡ, ἐνιαχ. γληγορουμαγειροῦσα Λῆμν.

'Εκ τοῦ ρ. γρηγορομαγειροῦσα ὑψ. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ. "Ανθ. Παπαδόπουλ., 'Αθηνᾶ 37 (1925), 184.

Γρηγορομαγειροῦσα | τὸ ὄπ. βλ.: Αἴνιγμ.

"Ορνιθα μακρονραδοῦσα | κι γληγορουμαγειροῦσα (τὸ τηγάνι).

γρηγορονθάζομαι ἐνιαχ. γληγορογριάζομαι Νάξ. ('Απύρανθ. κ.ά.)

'Εκ τοῦ ἐπιρρ. γρηγορομαγειροῦσα | τὸ ὄπ. νυφάζομαι.

Λαμβάνω ταχέως μέριμναν, φροντίζω γρήγορα διὰ κάπι τὴν ἔνθ' ἀν.: 'Εώς τὸ γηρογονούραζομαι τὸ κάθα τι Νάξ. ('Απύρανθ.)

γρηγοροπαντρεύω ἐνιαχ. Μέσ. γρηγοροπαδρεύομαι γληγοροπαδρεύομαι Κρήτ. κ.ά.

'Εκ τοῦ ἐπιρρ. γρηγορομαγειροῦσα | τὸ ὄπ. παντρεύω.

'Γπανδρεύω ταχέως ἔνθ' ἀν.: Γνωμ. 'Αποὺ γρηγοροφάρη καὶ γρηγοροπαδρεντῆ δὲ τὸ μεταγνώσῃ (ἡ ἔγκαιρος ἐκτέλεσις μιᾶς πράξεως δὲν προκαλεῖ μεταμέλειαν) Κρήτ. || 'Ασμ.

Διάλε τοσ' ἀπομενάρους μου, δέρτος κι ἀν ἀφήσω,
ἄ δε γληγοροπαδρεντῶ, νὰ μὴ βελογραδίσω

(νὰ μὴ βελογραδίσω=νὰ μὴν περιπλακῶ εἰς συμφορὰν) Κρήτ.

γρηγοροπλέκω ἐνιαχ. γληγοροβλέκω Νάξ. ('Απύρανθ. κ.ά.)

'Εκ τοῦ ἐπιρρ. γρηγορομαγειροῦσα | τὸ ὄπ. πλέκω.

Πλέκω ταχέως ἔνθ' ἀν.: Εὐτὴ γληγοροβλέκει· μιὰ γάρτσα βορεῖ νὰ βλέξῃ τὴν ἥμερα Νάξ. ('Απύρανθ.)

γρήγορος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Οἰν.) γρήγορους Θεσσ. (Μοσχᾶτ.) Θράκ. κ.ά. γληγορος κοιν. καὶ Πόντ. ("Οφ.) γληγορε Τσακων. (Πραστ. Χαβουτσ.) γληγορους Βιθυν. (Πιστικοχ.) Εὔβ. (Άγια "Ανν.) Θράκ. Μακεδ. (Δρυμ.) Στερελλ. (Αίτωλ. Ακαρναν. Αχιρ. Κολάκ. Φθιώτ.) γληγορος Μεγίστ. Νίσυρ. γληγορος 'Αμοργ. "Ανδρ. Κάρπ. ("Ελυμπ.) Κύπρ. (Αίγιαλ. Λευκόνιον.) Κῶς (Πυλ.) Μεγίστ. Λέρ. Νάξ. ('Απύρανθ.) Νίσυρ. Ρόδ. Χίος. (Πιστιλ.) γληγορους Στερελλ. (Αίτωλ. Τριχων.) λήγορος Α. Ρουμελ. (Σωζόπ.) Θράκ. (Κωστ.) Μέγαρ. Πελοπν. (Κίτ. Λάγ. Μάν.) λήγονρος Στερελλ. (Άραχ.) ἀγρήγορος Θράκ. (Μάλγαρ.) ἀγρήγορους "Ηπ. (Κουκούλ.) Μακεδ. (Κοζ.) ἀγλήγορος Πόντ. (Κοτύωρ. Χαλδ.) — I. Βενιζέλ., Παροιμ.², 3, 21. 22, 279 — Λεξ. Περιδ. ἀγλήγορους "Ηπ. (Κόνιτσ. Κουκούλ.) Θράκ. ('Αδριανούπ. Αίν. Καρωτ. Κομοτ.) Λέσβ. ('Αγιάσ.) Μακεδ. (Βόιον Δαμασκ. Δεσκάτ. Κοζ. Νάουσ. Σιάτ.) Στερελλ. (Φθιώτ.) ἀγλήγορους Σαμοθρ. ἀλήγορος Πόντ. ('Αντρεάντ. Κοτύωρ. Σάντ.) ἀλήγορους Θράκ. (Αίν.) ἐγρήγορος Λεξ. Μπριγκ. ἐγλήγορος Πόντ. (Τραπ.) ἐγλήγορος Σίφν. Χίος (Πιστιλ.) ἐλήγορος Πόντ. (Κερασ. "Οφ. Τραπ. Χαλδ.) ὀγρήγορος Πελοπν. (Τριφυλ.) Πόντ. (Χαλδ.) ὀγλήγορος Ζάκ. (Μαχαιρᾶς. Τραγάκ.) Κάρπ. Κρήτ. (Μαλάκ. Μουστάκ. Νεάπ.) Λευκ. Μῆλ. Πελοπν. (Βερεστ. Βούρβουρ. Γαργαλ. Λάστ. Ξηροκ. 'Ολυμπ.) Πόντ. (Χαλδ.) — I. Τυπάλδ.,

Ποιήμ., 116 — Λεξ. Βάιγ. Περιδ. Βυζ. Μπριγκ. ὀγλήγορος Κάρπ. Πόντ. ("Ιμερ.") ὀλήγορος Πόντ. (Κερασ. "Οφ. Τραπ.) Θηλ. ὀγρηγόρεσσα Πόντ. (Χαλδ.) ἀγληγόρεσσα Πόντ. (Κοτύωρ.) Συγκρ. γληγορώτ-τερος Κύπρ. ἀγληγορωτιρος Μακεδ. (Ρουμλ.) γρηγορύτερος Κρήτ. γληγορύτερος Πελοπν. (Γαργαλ.) ληγορύτερος Πελοπν. (Κίτ. Μάν.)

Τὸ Βυζαντ. ἐπίθ. γρηγορομαγειροῦσα τὸ ὄπ. ἐκ τοῦ Ἑλληνιστ. ἐπίθ. ἐγρηγορομαγειροῦσα τὸ ὄπ. Κόντου, Παντοῖα Φιλολογ., 'Αθηνᾶ 19 (1907), 223 - 229. Οἱ τύπ. ἐγρηγορομαγειροῦσα, ἐγλήγορος, γληγορος, ὀγλήγορος καὶ Βυζαντ. 'Ο τύπ. γρηγορύτερος καὶ εἰς Ἐρωτόκρ. Α 1326 (ἐκδ. Σ. Ξανθουδ.) «τὰ γρηγορύτερος ἀλογα καὶ δυνατὰ διαλέγει». Διὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν εἰς -ύ τερος τύπων βλ. Γ. Χατζιδ., MNE 1, 579 - 584 καὶ 'Αθηνᾶ 24 (1912), 63-72.

A) Ἐπιθετικ. 1) Ταχύς, εὐκίνητος, γοργὸς κοιν. καὶ Πόντ. ('Αντρεάντ. "Ιμερ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἰν. "Οφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) Τσακων. (Πραστ. Χαβουτσ.): *Elnai γρήγορος* 'ς τὸ περπάτημα - 'ς τὰ πόδια - 'ς τὸ φατ - 'ς τὴ δουλεύα. Γρήγορο ἄλογο - μονλάρι - καράβι κοιν. Τὸ ἄλογο τοῦ συχαρικιάρη εἶναι πολὺ γληγορο Πελοπν. (Γορτυν.) Τὸ πέταγμα τοῦ χελιδονίου ἔναι γληγορο Πελοπν. (Ξεχώρ.) 'Η Πετροῦ ἔναι πολὺ λήγορη 'ς τὸν ἀργαλεύδ Πελοπν. (Λάγ.) Τῆς γυναικας τὸ μυαλό εἶναι πιὸ γρήγορο 'Ανάφ. Αὐτὸς εἶναι ὀγλήγορος καὶ πάει κ' ἔρχεται μονημερὶς 'ς τὴ Χώρα Κρήτ. (Νεάπ.) 'Ο λαδὸς εἶναι πολὺ γληγορος (λαδὸς = λαγὸς) Νάξ. ('Απύρανθ.) Οἱ βάρκες ποὺ εἶναι τὸ ὅδιο πρόμη καὶ πλώση λέγονται κούτουλα· ἔχονται πολλὴ στρωσάδα καὶ εἶναι γληγορες Σῦρ. Γλήγονρ' γ' ναί-κα 'ς οὐλα τ' εἰς Στερελλ. ('Αχιρ.) Πουλὺ ἀγρήγορον εἶνι 'ς τὸν γράφ'μον οὐ Κουστάκ'ς "Ηπ. (Κουκούλ.) Εἶνι θαυματουργὸς ἄγιονς, ἀγλήγορονς κι γι' αὐτὸ δείχν' τοὺ θᾶμα τ' ἀγλήγορο Μακεδ. (Κοζ.) 'Αγλήγορον ψάρ' γ- εἶναι τοὺ διλφίν. Π' ἄλλη πιτάμινον γ- εἶνι Σαμοθρ. Πολλὰ ὀγλήγορος ἔν' 'ς σὴν δουλείαν ἀτς Χαλδ. Πολλὰ γρήγορος ἔνι, φωτία! Οἰν. Βαρέα ἐλήγορος ἔν' (πολὺ γρήγορος εἶναι) "Οφ. Ζαντὸς κι ὀγλήγορος (τρελλὸς καὶ ταχὺς) "Ιμερ. 'Ο γάιδαρος εἶναι λήγορος 'ς τὸ δρόμο Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) 'Αγλήγονρ' γ' ναίκα Λέσβ. Πικόδ γληγορην ράφταιναν 'én έξανάδα Κύπρ. (Αίγιαλ.) 'Ητουν τὸ χτηνὸν ἀποὺ τὰ γληγορώτ-τερα Κύπρ. Εlnai ὀγρήγορος 'ς τὰ πόδια Πελοπν. (Τριφυλ.) Σὺ νὰ μὲ δώης μιὰ φεργάδα ἀγλήγονρ' μὲ σαράδα παλλ' κάρια (ἐκ παραμυθ.) Θράκ. (Αίν.) Τσιμέντο γρήγορο (τὸ ἐν βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι πηγνύμενον, στερεοποιούμενον) 'Αθῆν. 'Αντίθ. ἀρ γ δ τ σι μέν το. 'Ακούονταν ἡ γληγορη ἀναπνοή ποὺ ἔσφευγε κι ἀνατάραζε τὰ στήθη της σὰν ἀνθρώπου λαχανιασμένου Γ. Δροσίν., 'Αγροτ. ἐπιστ., 120 || Παροιμ. "Ηντσαν ἔν' ἐλήγορος 'ς σὸ φαίνεται', ἔν' καὶ 'ς σὴ δουλείαν ἀτ' (ὅποιος εἶναι γρήγορος εἰς τὸ φαγητόν του εἶναι καὶ εἰς τὴν ἔργασίαν του· ἐπὶ τῶν μετὰ σπουδῆς ἐσθίοντων καὶ συγχρόνως φιλέργων) Χαλδ. 'Αγλήγορος 'ς τὸ χουλιάρι κι ἀργὸς 'ς τὴ δουλεύα (ἐπὶ λαιμάργων καὶ δικνηρῶν) I. Βενιζέλ., Παροιμ.² 3, 21. Πότε ἡ νύφη μας εἶναι γληγορη; Τὸ Σάββατο τὸ βράδυ (ἐπὶ δικνηρῶν, δεικνυόντων φιλοπονίαν, δταν δὲν ὑπάρχη ἔργασία) I. Βενιζέλ., ἔνθ' ἀν. 261, 212. Οὐ οὐκνὸς κι οὐ γλήγοροςς ἀντάμα γηωματίζειν (οἱ βραδεῖς πολλάκις καταφθάνουν τοὺς ταχεῖς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν κάποιου ἔργου) Στερελλ. (Τριχων.) 'Η παροιμ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ. Τοῦ γληγορον πουλλιοῦ η 'ούλα ὥρα σκόλασε, μὰ μέρα δὲν ἐσκόλασε (δ ἔργατικὸς δὲν πρόκειται νὰ πεινάσῃ, δ.τι καὶ νὰ συμβῇ) Νάξ. ('Απύρανθ.) Είναι γληγορος σὰν τὸν κάτω χειρόμυνο (εἰ-

